Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė MINDAUGAS,DOCAITIS
Data: 2026-10-26 22:09:27

Taikus judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą
VšĮ „Girių inspekcija“
Juridinio asmens kodas 306625563 | Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius | giriuinspekcija@gmail.com

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai
Kopija: Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2026 m. spalio 26 d. Nr. GI-2026-10-26-03

PASTABOS IR PASIŪLYMAI
DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO NR. 972 PAKEITIMO, SUSIJUSIO SU BIOKURO ŽALIAVOS PARDAVIMU

TAIS Nr. 26-13737

VšĮ „Girių inspekcija“, gindama gamtos ir visuomenės interesą, teikia pastabas dėl laikinos valstybiniuose miškuose pagamintos malkinės medienos ir miško kirtimo liekanų prekybos tvarkos. Suprantame poreikį užtikrinti įperkamą šilumą, tačiau išimtinės ekonominės sąlygos neturi skatinti papildomų kirtimų, ekologiniu požiūriu svarbios biomasės šalinimo ar nepakankamai skaidraus valstybės išteklių naudojimo. Šios pastabos tęsia mūsų 2026-09-06 rašto Nr. GI-2026-09-06-01 siūlymus dėl Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 8.17 punkto ir papildo TAIS paskelbtos Specialiųjų tyrimų tarnybos antikorupcinės išvados iškeltas rizikas.

1. Apriboti išimtinę tvarką tik dokumentuota audrų mediena

Projekto 3^2 punktas laikotarpį sieja su 2026 m. vasaros vėjavartų tvarkymu, tačiau $3^2.1$ ir Aprašo 52^1 punktų nuostatos aiškiai neapriboja parduodamos medienos kilmės. Lengvata galėtų apimti ir įprastų kirtimų žaliavą, nors tuo nėra grindžiamas išimties poreikis.

Siūlome nutarimo $3^2.1$ papunktį papildyti sakiniu: *„Šiame papunktyje nustatyta išimtinė prekybos tvarka taikoma tik malkinei medienai ir miško kirtimo liekanoms, tiesiogiai susidariusioms tvarkant 2026 m. vasaros vėjavartas ir vėjalaužas; jų kilmė ir kiekis pagrindžiami miško kvartalo, sklypo ir atliktų darbų apskaitos duomenimis.“*

2. Neleisti prekybos paskatai tapti papildoma žala miškų buveinėms

Po audros likusi negyva mediena yra buveinių ir dirvožemio ekologinis išteklius. Reglamento (ES) 2024/1991 12 straipsnyje stovinti ir gulinti negyva mediena įtraukta į miškų ekosistemų biologinės įvairovės rodiklius. Prekybos taisyklė neturi būti suprantama kaip pareiga iš miškų pašalinti visą vėjavartų medieną.

Siūlome nutarimą papildyti $3^2.4$ papunkčiu: *„$3^2.4$. Šiame punkte nustatyta prekybos tvarka nesudaro pagrindo didinti planuotų miško kirtimų apimties ar šalinti pagal buveinių, dirvožemio ir biologinės įvairovės apsaugos reikalavimus miške paliktiną stovinčią bei gulinčią negyvą medieną. Vėjavartų tvarkymo darbai vykdomi laikantis saugomų teritorijų ir kitų taikytinų aplinkosauginių apribojimų.“*

3. Taikyti ES biomasės pakopinio naudojimo principą

Direktyva (ES) 2023/2413 pakeistos Direktyvos (ES) 2018/2001 3 straipsnio 3 ir 3a dalys įtvirtina biomasės pakopinio naudojimo principą: mediena pirmiausia turi būti naudojama didžiausią ekonominę ir aplinkosauginę vertę kuriančiais būdais – gaminiams, jų naudojimo trukmei pratęsti, pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui. Tik po šių panaudojimo būdų prioritetas teikiamas energijos gamybai, o šalinimas laikomas paskutine galimybe. Nuo šios prioritetų eilės leidžiama motyvuotai nukrypti siekiant užtikrinti energijos tiekimo saugumą arba nustatytais atvejais, kai vietos pramonė negali medienos panaudoti didesnei ekonominei ir aplinkosauginei vertei sukurti, įskaitant medieną po dokumentuotų stichinių pažeidimų. Todėl net ir esant šilumos tiekimo poreikiui būtina pagrįsti, kodėl konkreti mediena nukreipiama į biokurą, o ne į vertingesnį panaudojimą.

Siūlome aprašą papildyti 52¹.6 papunkčiu: "*52¹.6. Taikant šią išimtinę prekybos tvarką laikomasi biomasės pakopinio naudojimo principo – pirmenybė teikiama medienos panaudojimui gaminiams, jų naudojimo trukmei pratęsti, pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui, o tik po to – energijai gaminti. Nukrypti nuo šios prioritetų eilės leidžiama tik Direktyvos (ES) 2018/2001 3 straipsnio 3a dalyje nustatytais atvejais: kai tai būtina energijos tiekimo saugumui užtikrinti arba kai vietos pramonė dėl kiekybinių ar techninių priežasčių negali didesnei ekonominei ir aplinkosauginei vertei panaudoti medienos, gautos tvarkant dokumentuotų stichinių pažeidimų padarinius. Taikomos išimties teisinis ir faktinis pagrindas, medienos kilmė, sortimentas ir kiekis viešai nurodomi elektroninėje medienos pardavimo sistemoje prieš paskelbiant aukcioną."*

4. Pagrįsti 20 procentų kainos sumažinimą ir jo viešąją naudą

Siūlomas 54¹ punktas mažina pradinę aukciono kainą 20 procentų, tačiau tai savaime negarantuoja mažesnės galutinės pardavimo ar vartotojų šilumos kainos. Išimtinė prekyba valstybės turtu turi būti proporcinga ir patikrinama; čia aktualūs oficialios STT išvados argumentai dėl naudos atsekamumo.

Siūlome aprašą papildyti 52¹.7 papunkčiu: *„52¹.7. Administratorius viešai skelbia specialių aukcionų parduotus kiekius, sudarytų sandorių kainas, pirkėjų kategorijas ir apibendrintus duomenis apie žaliavos panaudojimą centralizuotai tiekiamos šilumos gamybai. Prieš taikant 54¹ punkto kainos išimtį paskelbiamas jos būtinybės, proporcingumo ir numatomos naudos šilumos vartotojams pagrindimas, o pasibaigus laikotarpiui – poveikio įvertinimas."*

Prašome įvertinti siūlomas konkrečias redakcines pataisas rengiant galutinį nutarimą. Vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 5 straipsnio 2 dalies 4 punktu ir 7 straipsnio 3 dalimi, konsultavimosi su visuomene rezultatai turi būti viešai skelbiami TAIS. Taip pat atkreipiame dėmesį į Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480 patvirtinto aprašo 19.3 papunktį dėl gautų pastabų ir pasiūlymų skelbimo. Prašome šį raštą pridėti prie TAIS projekto Nr. 26-13737 ir paskelbti motyvuotą jo pastabų įvertinimą; apie sprendimą informuoti ir el. paštu.

Orhuso konvencijos 8 straipsnis skatina veiksmingą visuomenės dalyvavimą rengiant aplinkai reikšmingus norminius teisės aktus. Tikimės atviro derinimo, kuriame ir gamtos apsaugos, ir šilumos vartotojų interesai bus aiškiai įvertinti.

Pagarbiai,

VšĮ „Girių inspekcija"

Vadovas Mindaugas Docaitis